

HITKÖZSÉGI SZEMLE

ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK ÉS INTÉZMÉNYEK ÜGYEINEK HAVI KÖZLÖNYE
SZERKESZTI: Dr. WEISZBURG GYULA.

— MEGJELENIK MINDEN HÓ ELSEJÉN. —

A kultuszvita eredményei.

Irta: Dr. Weiszburg Gyula.

Ha a felekezetekről is igaz az, amit az asszonyokról mondanak, hogy az a jobbik, amelyikről kevesebbet beszélnek, úgy a zsidó felekezetnek a jelen országgyűlés ugyancsak rossz bizonyítványt állított ki. Mert a kultuszvita folyamán igen gyakran volt napirenden és témákat beszéltek össze róla. És az eredmény, a szónoki diadalokon kívül, természetesen, melyeket egyik-másik képviselő aratott: semmi. Azaz, ha eredménynek tekintjük a hazai zsidóság egy, mindenestre tetemes részének meghurcolását, ha eredménynek tartjuk a közvélemény félrevezetését, ha annak nézzük a zsidóság nevetségessé tételét, úgy az eredmény igazán nem kicsinyelhető. De ha eredményszámba csak azt vesszük, ami jó e vitából fakadni fog, csak azt a gyógyszert, mely a vitában felvetett eszmék extractumából fog felekezetünk sebei számára készített, úgy az, prófétai lélek nélkül mondható, semmi.

Ki az oka? Az országgyűlés-e, a kormány-e, vagy a miniszter? Egyik sem ezek közül. Csak a haladó zsidóság dacos, nyakas, tanulni nem akaró vezetői.

Ezek a helyett, hogy, legalább negyven évi tapasztalat után, belátnák, hogy szél után futkostak, hogy az orthodoxia és haladó zsidóság közti különbségek, akár dogmatikusak azok, akár nem, oly nagyok, hogy a két csoport egy szervezetben meg nem fér; a helyett, hogy beletörődtek volna abba, hogy a munkácsi hitközség és a, mondjuk, aradi hitközség oly heterogen természetűek, hogy egymás ügyeibe bele sem szólhatnak, és a haladó zsidóság vezetői és az orthodoxia vezetői közt vallási tekintetben oly ür tátong, hogy azok vallási téren együtt eredményesen nem is munkálkodhatnak, e helyett oly szívósággal, mely már sokkal inkább makacsság, folyton a régi dalt énekelik az egységes szervezetről és egy ügyes fogással a szervezetet a vallással helyettesítve, a kritikátlan tömeget, mely társadalmi és egyéb tekintéllyel bírók szavaira amugy is szívesen esküszik, a maguk pártjába csalták be és a zsidóság szent egysége hatalmas frázisával küzdenek a józan, becsületes és egyedül kivihető megoldás ellen.

Mert ugyan hányszor kell még kifejteni, hogy a szervezet nem egyenlő sem a vallással, sem a zsidósággal, hogy a zsidóság egységes, pedig Németországban másképp van szervezve, mint minálunk vagy Franciaországban, aminthogy a róm. katolikus vallás egységes, ha szervezete Magyarországon más is, mint Erdélyben és a gör. kel. vallás egységes, ha az ország területén két egymástól teljesen független szervezettel bír is?

Mi hát a szervezet? Semmi más, mint azoknak a szerveknek és azoknak a módoknak megállapítása, amelyek és amelyek szerint a felekezet ügyeit intézni fogják. De ha ez igaz, és ennek igazságát alig fogja valaki kétségbe vonni, lehet-e józanul vagy becsületesen azt állítani, hogy a zsidóság jövője, boldogsága attól függ, hogy Munkács és Arad hitközsége fölötti felügyeletet egy vagy két különböző vallási főhatóság fogja-e végezni?

És hiszen nem is végezhetné! Mert az az egyházi hatóság, mely a munkácsi hitközség vallási viszonyaival meg lenne elégedve, kénytelen volna az aradi hitközség számos intézményének megváltoztatását követelni és amelyiknek az aradi hitközség volna az ideálja, annak a munkácsi hitközség teljes felforgatását kellene célul kitűzni? De akarhatja-e valaki akár az egyik, akár a másik hitközség mostani alakulatát hirtelen megbolygatni?

Igaz, hogy a kongresszus a vallási kérdéseknek a szervezet hatásköréből való teljes kizárását proclamálta. De egy kis gondolkodásra bámulni kell a fölött, hogyan lehetett egy ily monstrumot elvnek felállítani. Tessék csak elgondolni, egy felekezeti szervezet, melynek nem szabad vallási kérdésekkel foglalkozni. Hát, bocsánat a köztünk élő sok jeles férfiutól, kik a kongresszuson, igaz, csekély kivétellel, tulajdonképpen ifjú fővel, részt vettek, nem nevetséges-e ez? Egy bírósági szervezetnek ne legyen szabad igazságszolgáltatási, egy katonai szervezetnek ne legyen szabad hadügyi kérdésekkel foglalkozni? Nemde, ez abszurdum. Pedig még sokkal nagyobb egy felekezeti szervezet, melynek hatásköréből vallási ügyek ki vannak zárva.

De egyáltalában lehetséges-e? Valóban kár, hogy az egységes szervezet legalább 1—2 évig nem maradt érvényben, mert akkor az élet megmutatta volna, hogy milyen abszurd egy ilyen szándék. Mondjunk csak példát. Az x—i községkerület területén, mely a legszigorubban konzervatív, van egy város, amelyik zsidó lakosságának jó többsége haladó érzelmű és magának ennél fogva haladó érzelmű rabbit választott. Ez a rabbi, nem visel pajeszt, talán színházba is jár, talán zsebkendőjét, sőt esernyőjét is hordja szombaton. De ennek a község-

nek van néhány konzervatív tagja is, kik panasszal élnek a választás ellen, mert szerintük az ő rabbijuk az imént leírt viselkedésű ember nem lehet. Itélni fog a községkerületi bíróság és akkor mi fog történni? a községkerületi bíróság, mely kilenczteredrész konzervatív emberből fog állni, ki fogja mondani, hogy a rabbi választása érvénytelen, illetőleg, ha a konzervatív lakosság ott újabb keletű lesz és erre az országban sok példa van és a modern rabbit már ott találja és panaszt tesz ellene, a legjobb lelkiismerettel hivatalvesztésre ítéli. Az eset módosításával ugyanilyen eredmények származhatnak, ha haladó vidéken konzervatív községek vannak beékelve.

Hát fenállhat egységes szervezet oly különböző községek részére?

Ezt talán már azok is kezdik belátni, kik eddig a teljes egység egyedül üdvözítő voltát kiáltották a leghangosabban és most valami új egyedül üdvözítő tervet hirdetnek köteles lelkesedéssel, a mi némileg találós mese számba is megy, mert kettős is, egységes is, de ez ellen még komolyan vitatkozni sem lehet, mert hisz az eszme feltalálója maga is tulajdonképen csak most akarja másoktól megtudni, hogy ő hogyan gondolta.

Mi fog hát ezután történni? Semmi. Mert azt még sem hisszük, hogy a kormány megegyez, hogy egységes szervezetet oktroyáljon, bár titkoltan és bevallottan ez volna a felekezeti autonómia nagy barátainak a legkedvesebb; önkéntesen pedig sem a hivatalos, sem a nem hivatalos orthodoxia nem fog egy egységes szervezetbe belemenni.

Mi volt hát annak a sok parlamenti beszédnek hatása? Semmi; azokon kívül, amelyeket bevezető sorainkban vázoltunk. Azok pedig *Bakonyi* Samu képviselő lelkét terhelik.

Sajnálattal konstatáljuk ezt, mert Bakonyi a parlament oly alakja, aki sok téren dicsőséget szerezhethet magának és a zsidóságnak, de május hó 31-én tartott beszéde a zsidóságnak semmi, önmagának pedig csak azok előtt szerzett dicsőséget, kik az orthodoxokat jobban gyűlölik, mint ahogy a zsidóságot szeretik és a boszut jobbnak tartják az igazságnál. Mert zsidó képviselőnek nem szabad úgy odaállítani az orthodoxiát, hogy csak azért nem óhajtja az egyesülést a haladókkal, mert ezek hazafias szellemét nem akarja elfogadni. Zsidó képviselőnek nem szabad a zsidóságot oly nevetségessé tenni, hogy a négy évtized óta, sőt már régebben fennálló vallási viszálynak az az egyetlen oka, hogy nem tudnak megegyezni, hogy „egy berendezési tárgy“, a felolvasó asztal, hol álljon? Hisz ez az abderitaságok abderitaságát jelentené. És zsidó képviselőnek nem szabad, különösen ott, hol szaktudás hija miatt senki sem cáfolhatja, igazságát avval az állítással

bizonyítani, hogy a „Sulchan Aruch“ sohasem volt kötelező és hogy ezen cím alatt „két egyforma tekintélyes állást elfoglaló rabbi szerepel a liturgiai irodalomban (?) és a különböző rabbik azután minden kritika nélkül teszik magukévá egyik esetben ennek, másik esetben annak a decíziónak az előírásait“. Kérdezze meg a t. képviselő ur a zsidók nyolc tizedrészét, kötelezőnek ismerik-e el a Sulchan Aruchot és hogy a rabbik csak úgy gusztus szerint döntenek-e egyszer így, másszor amúgy?

Május 31-én nagy merénylet történt az igazság ellen, de ez sem fogja eredményezhetni, hogy az létesüljön, ami nem kell, nem jó és nem is kivihető. Mi hát a sok beszéd tiszta eredménye? Semmi.

Egy pillantás a szomszédba.

Hitközségi életünk kellő világításba helyezése szempontjából némi tanulságosat nyújt egy kis oldalpillantás a pesti evangélikus magyar egyház anyagi és vallási viszonyaiba, amint azokat a hivatalos jelentés tükrözteti.

A pesti evangélikus egyház köztudomás szerint nyelvi alapon van három külön gyülekezetre szervezve. A három (magyar, német és tót) egyház egymástól teljesen független és csak egyes épülete és berendezései közösek, de már egyazon templom magyar és német istentiszteletének személyzete és papsága teljesen különálló. A magyar egyház két területi lelkészi körre oszlik. (Deák-téri és fasori kör.) A református egyházzal való testvéri viszonyt mutatja az az előzékenység, hogy a református egyház minden ellenszolgáltatás nélkül bocsátotta kőbányai templomát az ottani evangélikus lelkészi kör rendelkezésére.

Uj *belmissziói intézmény*kép említetik a diakonissza nővérek alkalmazása a nőegylet szolgálatába, hogy ezek a szegényeket látogassák és szükség esetén betegeket ápoljanak. — Egyébként a Konfirmált Ifjak Egyesülete a Leányegyesülettel együttesen havonta egyszer felolvasásokkal és szavalatokkal egybekötött összejövetelt tart, ugyancsak a VIII. ker.-ben egyik vallástanár szervezett vallásos, zenei és szini előadásokat; nagyobb szerepet játszik e téren az Evangélikus Családi Kör magas niveauju művészi estéivel, szép működést fejt ki a *jótekonyság* terén a *Tabitha nőegylet* 100.000 K-t felülmúló vagyonával, mely hetenként varróórákat is ad.

A *keresztelek* száma a két körben 699-et tett, 24-gyel többet, mint az előző évben.

Konfirmáltak 401 növendéket. Urvacsorával élt 4704 egyháztag. Elhunyt és eltemettetett 457.

Evangelikus vallásra tért 46, kitért 44, születésekkel együtt a szaporodás 263 lélek.

„Ha ebből az összegből a megkeresztelt zsidók számát levonjuk, marad tiszta szaporodás 245.”

Ez a megjegyzés szóról-szóra benn van a jelentésben. Kommentárt nem kell hozzá fűznünk, csak szeretnők annak a 18 konvertált zsidónak és a többinek megmutatni, mennyire becsülik meg őket az új egyházban. Ott kinullázzák, nálunk erkölcsi mínusz képviselnek, hol számitanak tehát?

Az *esketések* száma 243, ezek közül tiszta evang. pár 61, vegyespár 182, reversalist kötöttek az egyház javára 77, kárára pedig 84 esetben.

A pénzügyeket a következő adatok jellemzik. A múlt évi *bevételek* összege 113.216 K, a kiadásoké 116.026 K, tulkiadás 2.811 K, a jövő évi előirányzat 541 K fölösleggel kecsegtet.

Az *adózás* legkisebb tétele 2 K, a legmagasabb 250 K; 10 K-ig bezárólag terjedő adót fizet az adózók 70%-a, 50 K-t fizetők között szerepel a jelenlegi főkapitány, egyetemi tanárok, exminiszterek (Bókay Árpád, Bókay János, Láng Lajos, Lányi Bertalan); 100 K-t fizet összesen 3 tag, 210 K-t 1 tag (Glück Frigyes); 200 K-t 1 tag (Édeskuty Jenő); 250 K-t 1 tag (dr. Wagner Géza). Ötven K-t meghaladó adó önkénytes megajánlásokon alapszik.

A *hitoktatás* rovatában felemlíti a jelentés, hogy a vakok számára készülő biblia készítéséhez a *Wechselmann-intézet* igazgatója, *Adler Simon írógépet* bocsátott rendelkezésre és adta a hozzávaló *kartókat*. A *temetések ridegségének* enyhítésére Kőbányán gyermekkart szerveztek, mely szegények temetésén díjtalanul működik.

—s.

Kántortanítók.

Irta: **Krausz Fülöp** (Beszterczébánya)

Kétségtelen, hogy nemes motívumok serkentették a Budapesti Izraelita Tanítóképző vezérőlbizottságát arra az elhatározásra, miszerint az 1911/12. iskolaév kezdetével kántoriskolát nyit, amelynek tanidejét egy évben állapították meg, növendékei pedig „csak” praeparandiát végzett, jóhangu tanítók lehetnek.

Aki a magyar zsidó hitközségi életet — különösen a peripheriákon — csak felületesen ismeri, az e terv megvalósulásában bizonyára

korszakalkotó momentumot lát, de az, aki a viszonyokat alaposabban ismeri, sajnálattal kénytelen belátni, hogy a tervbe vett kántoriskolának sem gyakorlati vagy célszerűségi, sem pedig oekonomiai alapja nincsen.

Gyakorlati vagy célszerűségi alapját azzal vélik támogatni, hogy „a kántorképző végre elejét veszi majd annak az anomáliának, hogy hitközségeink idegenből hozott kántorokkal legyenek *„kénytelenek“* az istentisztelet énekrészének *„megfelelő“* ellátásáról gondoskodni.“

Ezen érvelés tehát világosan azt involválja, hogy miután a magyar hitközségeket a magyar kántor tudása, illetve művészete ki nem elégíti, *kényszerűségből* idegenből importálnak kántorokat. Ha ez valóban így van, akkor mit gondol a tek. Vezérlő-bizottság: képesek lesznek-e azon tanítóképzőnövendékek, kik a képzőben befejezett tanulmányaik után 1 évig a kántoriskolát látogatják, a hitközségek fokozottabb igényeit jobban kielégíteni, mint azok, kik — ha praeparandiát nem is látogattak — de zsenge ifjukoruk óta a cantorátus minden fázisát gyakorlati uton ismerték meg?

Lássuk most az oekonomiai okok körüli érvelést, amely így hangzik: „A kántorképző a kisebb zsidóhitközségek számára nagy előnyöket fog hozni. Ma t. i. a helyzet az, hogy a kisebb hitközségek, miután az istentisztelet a fő és ez kántor nélkül el sem képzelhető — inkább kántort, mint tanítót alkalmaznak.“

Ez így nagyon szépen hangzik, de a valóságtól mértfördnyire esik.

A józan és reális gyakorlat ugyanis azt parancsolja, hogy új intézményeket csak akkor létesítsünk, ha ezek hivatva vannak közszükségletet kielégíteni s a közóhajnak megfelelően a létező elavult állapotokon segíteni.

Az adott viszonyok között azonban ezen elvet mellőzve és megdöntve látjuk, amennyiben az az eshetőség, hogy akadhat egyszer vagy 5 évben tanítóképződi növendék, kinek hangja és talentuma a kántorátushoz is meg van, vagy pedig akadhat 10—15 hitközség az országban, amelyekben kántortanítóval is beérik, még nem indokolja azt az elhatározást, miszerint *„csak képezdét végzett“* tanítók részére nyissanak kántoriskolát.

A mi viszonyaink még korántsem érettek arra, hogy ilyen experimentumokba bocsájtkozzunk, mert a jelenlegi viszonyok között kántortanító nálunk még nem érvényesülhet. A nagyobb községben azért nem érvényesülhet, mert ott a kántortól oly kvalitást követelnek, amely fölött csak oly kántorok rendelkeznek, kik kizárólag és hosszú évek során át csak szakmájukkal foglalkoztak; eltekintve attól, hogy elfoglaltságuk is olyan, hogy rendszeres tanítást nem is teljesíthetnének.

A kisebb községekben pedig alig van kántor, aki egyszersmind Sochet, Bálkóre, Mohel és karvezető stb. egy személyben nem volna, mindezen teendők alkalmasak arra, hogy a kántortanítót a rendszeres oktatástól elvonják, nem is szólva arról, hogy a mai modern tanítógárda között alig akadna olyan, aki hajlandó volna működési terét a kathedráról a vágóhidra is áttenni és magát a metszőtől megkivánt integrális követelményeknek alávetni.

Végül a kis vagy falusi községben eo ipso nem kell a kántortanító. Egyrészt azért nem, mert kevés a tanköteles gyermek, másrészt azért nem, mert náluk a metsző a fontos és nem az előimádkozó.

Ismeretes tény, hogy ezek a községek alig bírnak metszőjük megélhetéséről gondoskodni, de azért, hogy kóser hust élvezhessenek, a legmesszebb menő áldozatot hoznak; az előimádkozó azonban itt mellékes.

Összegezzük az itt felsoroltakat és csakhamar belátjuk, hogy a kántoriskolának — a kontemplált formában — jövője nincsen. Hanem igen is és azt kétségbevonni nem lehet, sőt forró óhajként hangoztatjuk, hogy a kántoriskolára szükségünk van, de nem olyanra, ahová csak tanítóképezdét végzett növendékek léphetnek be, hanem oly intézetre, ahol a növendékek a cantorátuson kívül legalább is 4 polgári iskolának megfelelő tananyagot, azonkívül annyi héberismeretet elsajátítsanak, hogy mint hitoktatók sikeresen működhessenek. Ezek szerint a kántoriskolában olyan növendékek volnának felveendőek, akik jó énekhang, zenei hallás és héber elemi ismeretek fölött rendelkeznek; de kiképzést nyerhetnének a tanítóképzőt rendszeresen látogató növendékek is.

Az új iskolai törvényből kifolyólag nekünk oly intézetre van szükségünk, amelyben kántorból hitoktatót és nem tanítóból kántort nevelnek.

Jótekonyság kikürtölése.

→ Defense of Jive!
No critical

Irta: dr. Krausz Sámuel, Bécs.

Azt mondják, ilyesmi is van. Sőt, első sorban a zsidóság körében van. Azt, hogy a zsidóság bámulatosan, szívmelegítő módon jótekonny, a vak is látja, a rosszakarat se tagadja, de csunya vonás kell hogy hozzátapadjon: a fészkelődés, a büszke hivalgás, a kívánság, hogy tudjanak is róla.

Régi vád és tán nem minden alap nélküli. Nézzünk egyszer szemébe. Mint a „farizeus“ szó rut mellékértelme, mint a zsidó „törvényesség“ rossz hirbe jutása, valamint sok más ráfogás, ha utána nézünk, mind-mind az evangyéliomból származik, úgy a jótékonyosság kikürtölésének vádja is. Jézus mondja (tehát kell, hogy igaz legyen!): „Azért, mikor alamizsnát osztogatsz, ne tégy annak cégért sipolással, mint a képmutatók cselekesznek a zsinagógákban és az utcákon, hogy az emberektől dicséretet nyerjenek. Bizony mondom néktek, hogy elvették jutalmokat“ (Máté 6., 2.).

Tudni kell, hogy ami az új Károlyi-fordításban „sipolás“, az eredeti szövegben „kürtölés“ vagyis sófár-fuvás“. Tehát a képmutató farizeusok egyenesen a sófár hangja mellett ajánlották volna fel az alamizsnát. A templomban, ahol imára gyűlnek össze, az utcákon, a vásáron, ahol bábész sokaság tapsa vagy füttyülése kíséri a nemes aktust. Elképzelni is szörnyű!

A keresztyén tudósok — dicséretükre legyen mondva — nem lelik e szavak magyarázatát. Hisz ez hallatlan valami a zsinagógában! Szó szerint véve, a farizeusok összetrombitáltatták volna a szegényeket a templomba és az utcára, nagy gaudiumára a csöcseléknek, mely természetesen odaállott volna statisztának. A jótékony adakozók tehát kürtölt tartottak volna maguk mellett, mert csak nem kürtöltek ők maguk! Bocsánat e színezésért: komoly keresztyén tudósoktól származik. A zsinagóga szót persze gyengíteni lehet; nem kell éppen az imatermekre vagy az imádkozó gyülekezetre gondolni, hanem lehet az adakozást úgy képzelni, hogy a templom melléktermében, istentisztelet előtt vagy után, történt. De mi van a kürtöléssel? Nos, a szó ellenére itt meg azt lehetne mondani, hogy ez képletes kifejezés: ne kürtöld magad előtt — ne jelentsd be alamizsnádat harsogó szóval, ne tedd a nagy dobra, ha jótékony vagy. Lehet így beszélni, de nem elégít ki.

Már arra a gondolatra is jutottak, hogy a kürtölést a szegények végezték. Keleten t. i. maig is szokásos, hogy a koldusok muzsikával vonják magukra a figyelmet. Ez bizony nem hallatlan a mi nagyvárosainkban sem. De magyarázatnak ez sem jó, mert akkor az adakozó semminek se oka. Az evangyéliomi szók ily magyarázatot nem tűnnek.

A dolog nincs légből kapva. Voltak a régi, talmudi korban élő zsidóknak olyan adományaik, melyeket csakugyan nyilvánosan, a zsinagógákban ajánlottak föl. Olyan adományok ezek, melyek a tanházak fentartására szolgáltak. És ezt illik a helyek rámutatásával do-

kumentálni. „Fölajánlotta (*pászak*) a tiberiási tanházban“, olvassuk egy helyütt (jerus. Horájoth III, 7, fol. 48 a, v. ö. Deut. Rabba 4, 8). Ez a kifejezés *pászak czeddka berabbim* „alamizsnát ajánl föl nyilvánosan“ elég sokszor található (p. o. Mekhiltha R. Sim. b. Jóchai p. 110, Numeri Rabba 8, 4) azzal, hogy milyen büntetés éri azt, aki nyilvánosan alamizsnát ajánl föl és nem fizeti. Kétszer, igen régi forrásban, egyenest az van mondva, hogy a fölajánlás a zsinagógában történt (*béth-ha-keneszeth*, Tószefta Terum. I, 10, Baba B. VIII, 14). Lélektanilag a dolgot úgy lehet megmagyarázni, hogy az adakozók a nyilvános fölajánlás által mintegy a nyilvánosság pressziója és ellenőrzése alá akarták magukat helyezni. A csak szívből, titokban kivetett összeg a szívnek új sugallata folytán és épp úgy titokban elsimító ; a *coram publico* fölajánlott adomány jó szerivel vissza nem vonható. Tehát e vonásnak is nemes gyökere lehet.

Azonkívül vannak oly adományok, melyek egyenest a zsinagógának vannak szánva, melyeket tehát észre kell venni. Ilyen : olaj a lámpába, bor a *kiddus* számára stb., oly dolgok, melyek a ritusba fölvetett szombati *mi sebérach* alkalmával említve lesznek. Ugyanott említetik még „kenyér a vándorlóknak“, „alamizsna a szegényeknek.“ Nem lehetetlen ennél fogva, hogy a mostani *mi sebérach* megőrizte a régi, a zsinagógában történt fölajánlást. A sokat vitatott *mi sebérach* mindenesetre tekintélyes ősökre nézhet vissza.

Jó — ámde hol a kürtző? Mi köze mindennek a sófárhoz? Némi, habár nem teljes, magyarázat erre is van. Az volt a szokás a talmudi időben és bizonyos tekintetben maig is divik, hogy a *bőjt* (*ta-anith*) alkalmával nyilvánosan alamizsnát ajánlottak föl (jeruzs. Ta-anith II, 6 fol. 65°, b, Szanh. 35 a). Aki maga is bőjtöl, szívesen emlékszik meg a kénytelen bőjtölőkről. Történt pedig ez az ünnepélyes, nyilvános bőjtöknél, mikor szárazság, nyavalya vagy más országos csapás miatt bőjtölt az egész nép. A gyülekezet vagy a zsinagógában vagy a piactéren ment végbe. És sófárfuvás is volt. A sófár rémes hangja magábaszállásra ösztökölte a népet. Kifolyása volt különben annak a tórai biztatásnak is, hogy a sófár hangja által Isten megemlékezik népéről és újra kegyébe fogadja. Ez ünnepélyes szertartás bőven tárgyalatik forrásainkban, amelyekből az is kitűnik, hogy a szertartás vezetői, előimádkozói éppen a vének, a nagyállású emberek, a tudósok és jámborok voltak. Szóval a farizeusok. Ezek aztán nagy összegeket ajánlottak föl. Megvan tehát minden elem a magyarázatra : farizeusok, templom, utca, sófár, fölajánlás. Persze, a sófár nem kísérte a fölajánlást, de némi nagyitással úgy lehetett feltüntetni.

A zsinagógai snóderolásnak tehát megvan a történeti alapja. Rosszakaró kutatóink a másik táborból, Schürer, Bousset stb., már most azt vitatják, hogy lám, a jótékonyosság is zsinagógai dolog. Bizonyos tekintetben tényleg az, de sokáig senkinek sem ártott. Sőt nem példátlan más felekezetek életében sem. Itten sem a forma dönt, hanem a lényeg. A zsidóság istenes célból teszi és ez elég. Persze innen a rikoltó hiuságig nagy lépés. Ennek szószólói lenni nem akarunk, ezt el fogja ítélni minden igaz ember. Nincs is körünkben annyira elterjedve, mint állítják. De hát az evangéliomban él a vád és így, sajnos, sokáig fog élni.

Az Izr. Hitk. Tisztviselők és Alkalmazottak Országos Egyesületének közgyűlése.

Végre tető alatt van az Izr. Hitközségi Tisztviselők Egyesülete! Hosszu küzdelem és vajadás után mégis sikerült az Egyesület kátyuba jutott szekerét kiemelni és arra az utra terelni, amelyen célhoz érhet. Megtarthatta a miniszterileg jóváhagyott alapszabályok értelmében elrendelt közgyűlését, mely az Egyesületnek vezetőket adott, kiknek hivatása immár, akkép vezetni, hogy ne csak névszerint létezzen, hanem dolgozva és törekedve megvalósítsa a hozzá fűzött nagy reményeket. Mert fontos érdekek ápolására van hivatva. Miként e lapok hasábjain már többször kifejtett, sok tekintetben siralmas a zsidó hitközségi tisztviselő sorsa. Javalmazása a legtöbb esetben csekély, megélhetési viszonyai pedig sulyosak, hát még mikor betegség vagy öregség megfosztják keresetképességétől? Özvegyről a hitközség a legritkább esetben gondoskodhatik, árvájának sorsa pedig csak az Uristen kezébe van letéve.

Anyagi helyzeténél nem sokkal öröndetesebbek az erkölcsi viszonyok. Pragmatikája az ország alig egy-két községének van, az alkalmazott állásának jogbiztonsága minimális. A község élén állók kezétől függ, hogy békében élhet-e és nyugodtan teljesítheti-e kötelességét, avagy folyton ki van-e téve zaklatásoknak, igazságtalanságoknak, sőt nem kell-e egy szép napon arra ébrednie, hogy azt mondják neki: fel is ut, le is ut és kezébe nyomnak néhány forintot avval a tanáccsal, de már most nézd, hogyan élsz életed végéig?

De hisz nem akarunk itt a zsidó tisztviselői bajok egész skáláján végig menni, csak rámutatni, hogy sok baj megszüntetésére vagy legalább is enyhítésére van az Egyesület hivatva és sulyos feladatot

és terhes köteleességeket vállalt az egyesület vezetősége. Reméljük, hogy feladatát meg is fogja oldani.

* * *

A közgyűlés lefolyásáról, amely a pesti izr. hitközség disztermében f. hó 14-ikén ment végbe, a következőkben számolunk be:

Élénk érdeklődés mellett folyt le az Izr. Hitközségi Tisztviselők és Alkalmazottak Országos Egyesületének közgyűlése.

Az Egyesület jövőjére kedvező jelnek mondható, hogy az ország legkülönbözőbb vidékeiről is oly szép számban jöttek a tisztviselők, valamint, hogy a jelenlevők közt dr. *Fischer* Gyula pesti rabbit is megemlíthetjük, ki a gyűlés folyamán szép beszédben és melegen üdvözölte az Egyesületet, buzdította és lelkesítette a tagokat és Isten áldását kérte az Egyesület működésére, tanúsítván evvel, hogy a rabbik is, amint ez különben másképp fel sem tehető, meleg érdeklődéssel tekintenek az Egyesület felé, amely a hitközségek tisztviselői egyéb kategóriái erkölcsi és anyagi érdekének előmozdítását tűzte zászlajára. Ennek a rokonszenves érdeklődésnek tenújelét képezi az *Országos Rabb-Egyesület* elnökségének dr. *Schnitzer* komáromi főrabbi által jegyzett átirata is, amely szintén üdvözli az Egyesületet és sikert kíván munkásságának.

A gyűlésen résztvevők, amennyiben feliratkoztak, a következők:

Abrahamson Manó Karcag, Balog Mátyás Monor, Benau Lipót Szekszárd, Berger Salamon Baja, Bürger Antal B.-Gyarmat, Braunfeld Ferenc N.-Kőrös, Breuer Joachim Tolna, Breuer Simon Dunaföldvár, Blumenkranz Soma Óbecse, Balog Mór Veszprém, Büchler József Bp., Delli Henrik Bp., Ehrental Jenő Bp., Eppler Sándor Bp., Feinichel Bernát Bp., Fuhrmann Adolf, Friedreich M. Ujpest, Fischer Lipót Soroksár, dr. Fischer Gyula rabbi Bp., Feinstadt Miksa Aszód, Frey Izrael Bp., Friedmann Náthán Szolnok, Fischer Henrik Debrecen, Galambos Jenő Bp., Gross Sámuel Érsekújvár, Gottlieb Dániel, Gombos Ignác Bp., Heitner Izsák Soroksár, Hauswirth Dávid Bp., Jakobovits Adolf Bp., Jakobovits Salamon Pilis, Katz Dezső Ószivác, Krasznanszky Márkus Nyitra, Katzburg Dávid Bp., Kirschbaum Ábrahám Bp., Klein Mór Bp., Krausz Jakab Bp., Kramer M. Bp., Kertész Lipót Baja, Krausz Dávid Rákosliget, Krausz Fülöp Besztercebánya, Lazarus Adolf Bp., Löwinger József B.-Gyarmat, Licht Izrael Bp., Löwy Mór Dunaharaszti, Lorber Izsák Bp., Lipschitz Leó Zombor, Lindenfeld Sándor Kispest, Lichtmann Benő Bp., Parczel József Óbuda, Pollák Sándor Kispest, Lichtmann Benő Bp., Parczel József Óbuda, Pollák Samu, Richter Dávid Cegléd, Regner Ignác Erzsébetfalva, Rigócz Zsigmond Bp., Singer Nándor Bp., Silberstein Samu Ószivác, Schil-

mann Herman Óbecse, Stein Izrael Igló, Schwarz József Kenderes, Schwarz Jakab Kisvárdá, dr. Somogyi Arnold Bp., Tkatsch Izrael Bp., Weisz Salamon Marcali, dr. Weiszbürg Gyula Bp., Windt Mór Bp., Wosner Mayer Bp.

Az ideiglenes bizottság elnöke *Jakobovics* Adolf a közgyűlést 10 órakor megnyitván, lelkes szavakban üdvözölte a megjelenteket, örömének adva kifejezést, hogy a tisztviselők ama reménye, hogy az Egyesület működését végre megkezdhesse, immár teljességébe megy. Felhívja a kartársakat a közös munkára, arra, hogy az Egyesület ügyét mindenki a saját ügyének tekintse, mert csak akkor remélhető a kívánt eredmény. Rámutat arra, hogy a munka, mely a megválasztandó vezetőségre vár, nehéz és hosszadalmas, végül arra kéri a jelenlevőket, hogy az Egyelet érdekében fejtsenek ki erős propagandát.

Elnök, általános helyesléssel fogadott beszédét befejezván, konstatálta a közgyűlés határozatképességét, a jegyzőkönyv vezetésére dr. *Somogyi* Arnold ügyvédet, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig *Friedmann* Náthán szolnoki és *Balog* Mór veszprémi főkantորokat kéri fel.

A napirend 2. pontja az ideiglenes bizottság működéséről szóló jelentés lévén, dr. *Somogyi* Arnold felolvassa a jelentést, melynek végeztével arra kéri a közgyűlést, hogy a bizottságnak adja meg a felmentvényt, amit az a Bizottság élénk éltetése mellett közfelkiáltással megad.

Dr. Fischer rabbinak előbb említett beszédje után *Lazarus* Adolf pesti főkantոր emelkedett szóra, megemlékezve az ideiglenes vezetőségnek eddigi buzgalmáról. Kifejti, hogy az Egylet egyik nagy jelentőségét az is képezi, hogy a hitközségek is jobban fogják alkalmazottaikat megbecsülni, ha látják, hogy van testület, mely hátuk mögött áll. Természetes, hogy az Egyletnek sohasem szabad egyoldaluan és elfogultan nézni a jelenségeket.

A napirend következő tárgya a vezetőség megválasztása lévén, *Weisz* Salamon marcali főkantոր kért szót és a következőkben tett a megválasztandókra nézve indítványt:

Igen tisztelt közgyűlés!

A napirend 3-ik pontjánál engedje meg az igen tisztelt közgyűlés, hogy türelmét néhány percre igénybe vehessem.

Amidőn szervezetünk, mindnyájunk lelkesedése és buzgó együttműködése következtében a választásokig jutott, nem mulaszthatom el szíves figyelmüket azon általánosan ismert igazságra felhívni, hogy egy kitzüött cél elérése, a tömeg-alkotás sikere, mindenkor a tagok zajta-

lan, de annál lelkesebb munkálkodásában keresendő, amelyet csak kiegészíteni van hivatva a vezérek geniálitása.

Felette kétséges, sőt biztos vereséget jelent egy oly háboru kimenetele, kedves tagtársaim, amelyben a vezetők kiválósága, a közkatonák tunyaságával, nemtörődömségével párosult.

Azért, kedves Testvéreim, azt hiszem, nem elbizakodottság tőlem, ha én, mint ügyünk lelkes közkatonája, büszkeséggel, jóleső örömmel szögezem le azt a tényt, hogy eddigi sikereink és a jövőben elérendő eredményeink első sorban a mi, ezen szervezet közkatonáinak, ügyünk igazságától áthatott mindnyájunknak közös és gazdag érdeme.

De amily elengedhetetlen kelléke zászlónk diadalrajutásának az egyes tagok lelkes és öntudatos munkája, annyira fontos az, hogy azok, akiket a tömeg bizalma a vezetés nehéz és felelőséges munkájával kitüntet, ezen bizalomra érdemes, a nemes cél szentségének és a tömeg kívánalmainak mindenkor megfelelni tudó egyének legyenek.

Azt hiszem, kedves testvéreim, hogy a közóhajnak adok kifejezést akkor, ha az elnöki tisztségre felekezeti közéletünk egyik jelesét, ügyünk szeretetteljes ápolóját, geniálításánál, erélyességénél fogva vezetésünkre mindenképpen rátermett egyéniséget, a Pesti hitközség főtítkárát, *dr. Weiszbürg Gyula urat ajánlom.* (Lelkes éljenzés.)

Alelnököknek pedig először gyülekezetünknek másik kiválóságát, a Pesti izr. hitközség érdemes főkántorát, buzgó tagtársunkat, *Lazarus Adolf urat*, továbbá *Weismann Noe urat*, a budai izr. hitközség érdemes titkárát ajánlom. (Élénk helyeslés.)

Továbbá ajánlom: *dr. Somogyi Arnold urat* ügyésznek, *Galam-bos Jenő hitk. tisztviselő urat* titkárnak, *Gombos Ignác hitk. anyakönyvvezető urat* pénztárosnak, *Partzel József hitk. titkár urat*, Óbuda, ellenőrnek.

Elöljárókká ajánlom: *Blau Vilmos metsző urat* (Budapest), *Fenyő József kántor urat* (Budapest), *Jakobovits Adolf kántor urat* (Budapest), *Krausz Jakab kántor urat* (Budapest), *dr. Lichtmann Mór hitk. jegyző urat* (Ujpest), *Pollak Sámuel kántor urat* (Erzsébetfalva), *Rosenzweig Lipót főkántor urat* (Abony). (Általános helyeslés.)

Egyben tekintettel arra, hogy még nem tudjuk pontosan, mely kerületek, mily számmal vannak közgyűlésünkön képviselve, ajánlom, hogy az országos választmány megválasztását délután 3 órára halasztjuk el és az alapszabályok értelmében egy 9 tagu bizottságot küldjünk ki annak tagjai kijelölésére.

E bizottságba ajánlom a köv. urakat: *Fischer Henrik* (Debrecen), *Grosz* (Érsekújvár), *Burger Antal* Balassagyarmat, *Jakobovits*

Adolf Budapest, *Krausz* Jakab Budapest, *Fenyő* József Budapest, *Kutasi* Lipót Baja, *Kohn* Márton Budapest, *Friedmann* Szolnok.

A közgyűlés az indítványt egyhangu lelkesedéssel elfogadván, elnök nevezetteket megválasztottaknak nyilvánítja és indítványozza, hogy dr. *Somogyi* A. vezetése alatt egy *Krausz* F., *Breuer* J., *Balog* Löwinger I., *Richter* D., *Rosenzweig* I., *Fenyő* József és *Krausz* Jakab urakból álló küldöttség menesztessék dr. *Weiszburg* Gyula megválasztott elnökhöz, mely a megválasztásról értesitse és felkérje, hogy a közgyűlésen megjelenjék. Az indítvány elfogadtatván, elnök az ülést felfüggeszti.

A küldöttség a megválasztott elnökkel visszatérván, ez helyét az emelvényen elfoglalta, mire *Jakobovics* A., az ideiglenes bizottság elnöke néhány szívélyes szóval üdvözölte és felkérte, hogy a választást fogadja el, mire ez a következő szavakat intézte a közgyűléshez:

Tisztelt Közgyűlés! Igen tisztelt Uraim!

Fogadják őszinte köszönetem a megtiszteltetésért, melyben részesítettek, midőn az Izr. Hitközségi Tisztviselők és Alkalmazottak Országos Egyesületének elnöki székébe ültetni szívesek voltak. Szívesen fogadom el a tisztséget, mert én is hallottam a felszólítást, melylyel *Jakobfiához* Józsefhez fordult: „lech-no reéh esz selaum achecho menj, nézd hogyan vannak testvéreid“, hogyan görnyednek a szent munkában, a legtöbb esetben szerény anyagi helyzetben, alig keresve többet, mint amennyit a napi szükséglet megkövetel és mégis megelégedéssel teljesítik kötelességüket, míg hirtelen jön a vész, Isten keze ránehezedik, sorvasztó kór, tartós betegség alakjában, a kar reszketni kezd, a hangszálak elvesztik rugalmasságukat, a szemek látása eltompul és ő szívesen teljesitené kötelességét, mint annak előtte, szívesen dolgozna, szívesen fáradna, de ha nem tud, ha hiányoznak a régi képességek; és akkor mi lesz sorsa? „naudéd hu lelechেম földönfutó lesz, bolyong egy falat kenyérért“, de azt is alig talál és kétségbeesve kell tekintenie boldogsága romjai felé, melyek legtöbbször szeretteit is maguk alá temetik.

„Menj, nézd meg hogyan vannak testvéreid.“ Nézd, ott vannak munkában, tiszteletben megöszült testvéreid; egy emberöltőn keresztül dolgoztak „is al mismartau, kiki a maga őrhelyén“, míg ránehezedett az öregség járma, akkor szeretné nyugalomban élvezni hátralevő napjait, békében várni a szózatot, mely örökre elhívja, bevárni ott, ahol talán évtizedek óta minden embert, minden követ, minden fűszálat ismer; nincsenek is nagy igényei, hisz megtanulta, hogy kevés is beérje; és mi történik: Vagyont nem gyűjthetett, a jövő számára félre nem

rákapható, de a hitközség, melynek kebelében éveit töltötte, sincs a helyzetben, hogy, bár szerény szükségleteit fedezze és akkor ráborul a legsötétebb szegénység és a nyugalom helyett ott az aggodalom a falat kenyéréért. „Menj, nézd, mit csinálnak testvéreid?” az özvegyek és árvák, kik kenyéradójukat veszítették el és ki vannak vetve a világba, segítség, támasz nélkül. És nézd testvéreidet, kiknek erkölcsi hátrányban van részük, kiknek szenvedni kell egyesek szeszélye, rossz-akarata miatt. És nézd testvéreidet, kik csak a maguk hasznát nézik és nem tekintik testvéreik jogos érdekeit, kik csak a maguk előnyével törődnek és nem tekintenek a kar becsületére és erkölcsi kárt és szégyent hoznak az egész karra.

Mindezek miatt szükséges egy szerv, mely védjen és oltalmazzon, figyelmeztessen és intsen, egy szerv, mely törekedjék gyógyítani a sebeket, mely odahasson, hogy az anyagi és erkölcsi bajok megszűnjenek. Ezt a szervet látom én az Egyletben és azért akarok élére állni a munkának. Mert én és sokan társaim közül, nem úgy akarunk cselekedni, mint a bené Gad és bené Reuben, hogy csak magukra gondolnak, — hisz a fővárosi hitközségek és számos vidéki hitközség tisztviselői mentek azon bajoktól, melyeket imént vázoltunk, — hanem mi is akarunk küzdeni testvéreinkért, hogy erkölcsi, anyagi, jogi helyzetük javuljon.

Természetes, hogy sok türelemre és munkára lesz szükség, míg nevezetes eredmény lesz elérhető; természetes, hogy sem az elnök maga, sem a vezetőség maga bárhogyan iparkodik, nem képes sokat elérni, ha nem támogatnak bennünket a kartársak, hisz a legkitünőbb vezérkar sem képes győzelmet aratni, ha nincs mögötte kötelességtudó, önfeláldozó hadsereg, azért arra kérem a jelenlevőket, sőt a távollevőket, hogy mindnyájan lássanak munkához, tekintse mindenki az Egylet ügyét a sajátjának, világosítsa fel, buzdítsa kartársait, hogy ők is vállaljanak részt a munkából, támogassanak bennünket és akkor az erkölcsi haszon azonnal meglesz, mert látni fogja mindenki, hogy a hitközségi tisztviselők tudnak közösen dolgozni, tudják magukat fegyelmezni és méltósággal, hangsúlyozom, méltósággal, a hitközségek érdekeinek is szemmeltartásával küzdeni a kar jogos érdekeiért, de anyagi eredmény is várható és hisz tagadhatatlan, hogy ennek elérése sürgős, égető feladat.

T. Közgyűlés! E nagy munka végzésére vállalkozott az imént megválasztott vezetőség, e munka vezetésére szívesen vállalkozom magam is. Azért, hogy erre alkalmat adtak, fogadják az egész előjáróság és a magam őszinte köszönetét.

Elnök szavait általános helyeslés közt befejezván és elnöki székét elfoglalván, *Braunfeld* Ferenc (Nagykörös) indítványozza, hogy az elhangzott beszéd kinyomattassék és a tagoknak beküldessék, amit az Egylet egyhangu lelkesedéssel elfogadott.

Berger Salamon (Baja) örömmel üdvözlí a választás eredményét és bizalommal teszi le az Egylet ügyét a vezetőség kezébe. Kéri azt, hogy *Weinstein* Benjamins (Kolozsvár), aki „Hasachar“ c. lapja révén a hitközségi tisztviselőkért már annyit tett, is nyerje meg az Egylet ügyének. Az elnök ígéri, hogy az ügygyel foglalkozni fognak.

Elnök előadja, hogy a számos üdvözlő táviratot és levelet most idő híján egyenként fel nem olvastatja, de kötelességének tartja, hogy egy kivételt mégis tegyen az *Országos Rabbi-Egyesület* üdvözlő levelével, amely a megalakult Egyletre nemcsak kiválóan megtisztelő, de azért is nagy jelentőségű, mert a rabbikarral együtt működve, ez bizonyos garanciát jelent az Egylet sikerére. A levél felolvastatván, elnök indítványozza, hogy az Egylet szavazzon köszönetet dr. *Schnitzer* Á. rabbinak, az ORE. elnökének lekötelező átiratáért, dr. *Fischer* Gyula pesti rabbinak megjelenéséért és jóakaró beszédéért, *Freund* József, községkerületi elnöknek (Óbecse) az Egylet iránt már eddig is tanusított jóakarataért, valamint a pesti izr. hitközség előjáróságának a terem átengedéseért, amely indítványok egyhangulag elfogadtattak. Ezenközben az idő előre haladván, az elnök az ülést berekeszti és folytatását d. u. 3 órára tüzi ki.

Dr. *Weiszburg* elnök az ülést délután újból megnyitván, felolvastatja a beérkezett nagyszámu üdvözlő leveleket és táviratokat, valamint azok nevét, kik távolmaradásukat kimentették, de magukat a gyűléssel szolidarisoknak nyilvánították, majd átadja a szót *Friedmann* Náthánnak (Szolnok) a jelölő-bizottság elnökének, aki bemutatja a jelölő-bizottság ajánlatát a most megválasztandó országos választmányi tagokra nézve és a jelölő-bizottság nevében a következő indítványt teszi: Minthogy az eddig belépett tagok közt nincs minden vármegye kellően képviselve, némely megyék választmányi tagjai sem választhatók meg kellőképpen. Ennélfogva hatalmaztassék fel az előjáróság, hogy a választmányt az első 3 éves cyklus idejére belátása szerint a most megválasztandók beszámításával 100 tagra egészíthesse ki.

A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta. A jelölő bizottság javaslata alapján pedig megválasztattak:

Abrahamson Manó főkantor, Karcag, Balog Mór főkantor, Veszprém, Baneth Henrik főkantor, Orosháza, Barta Lajos hitk. titkár, Nagykanizsa, Benau Lipót főkantor, Szekszárd. Berger Lipót kantor

és karv., Szabadka, Berger Salamon főkántor, Baja, Blumenkranz Soma főkántor, Óbecse, Braunfeld Ferenc kántor, Nagykőrös, Breuer Joachim rabbihelyettes, Tolna, Buchsbaum Jakab főkántor, Csaca, Bürger Antal főkántor, Balassagyarmat, Eibenschütz Izsák főkántor, Sátoraljaújhely, Eisenberg Bernát kántor, Jászberény, Ernster Géza főkántor, Pécs, Feinstadt Miksa II. kántor, Aszód, Fischer Henrik főkántor, Debrecen, Fodor Mór hitk. jegyző, Székesfehérvár, Friedmann Náthán főkántor, Szolnok, Friedmann Jakab főkántor, Temesvár, Grosz Sámuel főkántor, Érsekújvár, Grünberger Bernát főkántor, Tapolca, Halmos Lipót főkántor, Jászberény, Hauswirth Dávid gondnok, Budapest, Heilpern Lázár főkántor és r. h., Barcs, Heitner Izsák kántor, Soroksár, Kann Mór kántor, Balázsfalva, Kanner Mór kántor és metsző, Szenic, Katz Dezső kántor, Zsabya, Kertész Lipót hitk. jegyző, Baja, Klein Ármin kántor, metsző, Ujbánya, Kramer M. hitk. titkár, Budapest, Kraszmanszky Markusz főkántor, Nyitra, Krausz Fülöp főkántor, Besztercebánya, Kupfermann Oziás kántor, Budapest (Óbuda), Lechner Hermann főkántor, Zalaegerszeg, Lifschitz Leo főkántor, Zombor, Lieber Dávid főkántor, Sepsiszentgyörgy, Liebermann Manó vallástanító, Budapest, Móór Mór főkántor, Kecskemét, Müller Salamon kántor, Pécs, Propper Mór főkántor, Zólyom, Richter Dávid metsző, egyházi, Cegléd, Rothstein Adolf főkántor, Losonc, Rubovits Mór kántor, metsző, Tolna, Schlesinger Fülöp rabbih., kántor, Tiszaföldvár, Schwarcz Jakab hitk. titkár., Kisvárd, Stein Izrael főkántor, Igló, Szalai Ármin hitk. titkár, Kassa, Trilling Lázár főkántor, Körmend, Waldberg Márk főkántor, Kolozsvár, Walter Efrájim kántor, Brassó, Weinstein Benjamin kántor, Kolozsvár, Weisz Gábor hitk. tanító, Pécs, Weisz Jenő Nagyvárad, Weisz Salamon főkántor, Marcali.

Az indítványokra kerülván a sor, *Berger Salamon* (Baja) helyesnek tartaná, ha az országos választmányon kívül egy szűkebb választmány is alakíttatnék.

Blumenkranz Soma (Ó-Becse) indítványozza, hogy az előljáróság az országos közgyűlésekre utazók részére törekedjék menetdíj-kezdvezményeket szerezni.

Grosz Sámuel (Érsekújvár) a következő indítványokat terjeszti a közgyűlés elé:

a) Minthogy az egyesület eredményes munkájához nagyban hozzájárulna a rabbikar részvétele is, kéri az előljáróságot, hogy keressen módot arra, hogy a hitközségek rabbijai az egyesületbe tagokul belépjenek.

b) A hitközségi alkalmazottak közül a kántorok és karénekesek alkalmaztatásánál sok mizéria fordul elő, amennyiben nincs oly intézmény, mely a kántort vagy énekest állására képesítené s így gyakran megtörténik, hogy egyik hitközségnél — eltekintve az illetőnek hangbeli tehetségétől — a pályázót a kántori teendőkre alkalmasnak, a másiknál pedig nem alkalmasnak nyilvánítják. Ennek meggátlására egy kántorképesítő bizottság volna alakítandó, mely bizottság által kiadott képesítő bizonyítvány a hitközségek által respektáltatnék.

c) Ugyanily állapot van a metszőknél is, kiknél szokás szerint három rabbi bizonyítványa szükséges ahhoz, hogy képesített metszőnek ismertessék el, de mindenütt még ez sem elég, mivel azt is nézik, hogy mely rabbitól való a bizonyítvány. Ha egy metszőkből és rabbikból álló metszőképesítő bizottság alakíttatná, ezen anomalia elkerülhető volna.

d) Végül szükségesnek tartja, hogy az országos közgyűlésre Budapestre jövő tagok részére kedvezményes vasuti jeggyel kombinált szállodai ellátásról történjék gondoskodás.

Elnök mindezen indítványokat az előljáróság elé utalandóknak véli és kijelenti, hogy azokkal az előljáróság behatóan fog foglalkozni.

Krausz Fülöp, Besztercebánya: A egyesület szervezésére fontos befolyással van a sajtó, mert a tagokat érdeklő minden ügy, a belőle származó sok írásbeli munka folytán, levelezés útján nem igen adható a tagok tudomására. Minthogy azonban az egyesület költséges volta miatt lapot nem indíthat, ajánlja, hogy az egyesület hivatalos organuma a „Hitközségi Szemle” legyen, de fontosnak és szükségesnek tartja, hogy az ne havonként, hanem legalább is két hetenként jelenjen meg.

Ugyanily értelemben szólal fel *Berger* (Baja) is, de egyuttal ajánlja, hogy a szegényebb tagok részére a lap előfizetési díja gyűjtés útján eszközöltessék.

A közgyűlés az elhangzott indítványokhoz, amennyiben az Egyletre tartoznak, hozzájárul.

Müller Salamon: Az egyesület érdekében szükségesnek tartaná, ha egyes vidéki fiókkörök alakíttatnának azon célból, hogy az egyesületnek tagokat és adományokat gyűjtsenek.

Ezzel kapcsolatban *Krausz Fülöp* (Besztercebánya) jobbnak tartja, ha az egyes hitközségeket a központ szólítja fel a belépésre.

Elnök indítványára a közgyűlés az első indítványt tárgyalás alá vétetni óhajtja, míg a másodikat elfogadja.

Dr. *Somogyi* Arnold ügyész azon indítványát, hogy a „Pályázat“ című székesfehérvári lapnál az Egyesület részére befolyt összegek az Egyesületnek való megszerzésére a lépések megtétesse, egyhangúlag elfogadtatik.

Berger Salamon (Baja) az alapszabályok módosítására vonatkozó indítványára elnök kijelenti, hogy azok módosítását az előljáróság tervbe fogja venni és ha az úgy érett lesz, egy rendkívüli közgyűlés elé fogja terjeszteni. Tudomásul szolgál.

Elnök végül köszönetet mond a tagoknak a megjelenésért és kéri őket, hogy az előljáróság iránt tanúsított bizalmat a jövőben is tartsák meg, mire a közgyűlést lelkes éljenzés közepette berekeszti.

* * *

Az izr. hitközségi tisztviselők és alkalmazottak országos egyesületének *előljárósága* f. é. június 27-én tartotta első ülését *dr. Weiszburg* Gyula elnöklete alatt. *Galambos* Jenő titkár jelentést tett az egyesületnek a választó közgyűlés óta kifejtett tevékenységéről, mely már is szép eredménnyel járt, amennyiben a közgyűlés megtartása óta számos tag lépett az egyesület kötelékébe. Az egyesület előljárósága elhatározta, hogy a folyó évre esedékes tagsági díjakat csak július 1-től számítja, tehát ez évben csak 6 korona fizetendő, mint rendes tagsági díj és egyszersmindenkorrá a 2 korona beiratási díj. A tagsági díjak beküldésére minden tagnak postatakarékpénztári csekk fog küldetni. Elhatároztatott továbbá, hogy az egyesület tagjai felhivassanak, hogy az egyesület érdekében buzgó propagandát fejtsenek ki. Az országos közgyűlés indítványai során sok a tagok érdekeit érintő indítvány tárgyalatott. Végül az országos választmányt egészítették ki. Az egyesület címe: Budapest, VII., Sip-u. 12., hol az egyesületre vonatkozó ügyekben akár személyes, akár pedig levélbeli kérdezősködésre készséggel szolgál felvilágosítással az egyesület titkára.

Különfélék.

A német hitközségek nagygyűlése. A németországi hitközségek egyesülése a „Deutsch-Israelitischer Gemeindebund“, amely 1020 hitközséget egyesít magában, e hóban tartotta XII. nagygyűlését, melynek egyik fontos tárgyát a hitközségi tisztviselők nyugdíjügye képezte. Németországban ugyanis létezik egy biztosítási törvény, mely alá a hitközségek csekélyebb javadalmazásu tisztviselői is tartoznak, de a magasabb fizetésűekre ki nem terjed. A nagygyűlés egy bizottságot küldött ki az ügy tanulmányozására, de figyelmébe

ajánlotta a hitközségeknek az önségélyt és az erkölcsi kötelességet minden rendü alkalmazottuk rangját megillető betegségi és nyugdíjas ellátásáról gondoskodni.

A napirend egy másik tárgyát a szervezeti szabályok megváltoztatása képezte. Németország legnagyobb községei ugyanis, amelyben a német zsidóság több mint 50%-a lakik, eddig csak 45 szavazattal vannak az egyesületben képviselve, míg a többi községek 1036 szavazattal bírnak. A nagy hitközségek ennél fogva egy arányosabb képviselőket kívánnak. Efölött heves vita keletkezett, mert a kis hitközségek attól félnek, hogy a nagyok majorizálni fogják őket. A nagyobb hitközségek képviselői és különösen a berlini hitközség szószólója, ki is jelentették, hogy ha ohajuknak nem fognak eleget tenni, komoly megfontolás tárgyát fogja náluk képezni, vajjon egyáltalában megmaradjanak-e a Bundban? A vita eredményre nem vezetett, azért egy bizottság kiküldését határozták el, mely hivatva lesz az ellentéteket kiegyenlítő javaslatokat tenni.

Zsidó bevándorlók otthona Párisban. Párisban 160,000 franc költségen zsidó bevándorlók és átutazók számára házat alapítottak, amelyben 185 bevándorló nyerhet 10 napon keresztül ingyenes lakást és ellátást.

Az orosz дума és a zsidók. A дума utolsó ülősszaka, mely sokat foglalkozott zsidókérdésekkel, sok káros törvényen kívül némely kedvező határozatot is hozott. Így eltörölte azt a törvényt, mely szerint minden zsidó hadkötelesért, ki sorozásra nem jelentkezett, családja 300 rubel büntetést tartozik fizetni, továbbá megengedte a bérlőknek, kik kincstári birtokokat már huzamosabb időben bírnak bérben, hogy azokat az államtól megvásárolhassák. Különböző törvényjavaslatokat, amelyek a zsidóknak kedvezőbb helyzetet teremtenének, bizottsághoz utasított, így azt, mely a zsidók lakhelyi korlátozásait megszüntetné. Sajnos azonban, hogy a felsőház valószínűleg elveti azokat a határozatokat, melyek a zsidóknak kedvezők volnának.

Zsidó iskolák alapítása Oroszországban. Az orosz kormány rendelete, mely szerint az állami oktatási intézetekben a növendékeknek csak jelentéktelen százaléka lehet zsidó, arra indította az orosz zsidókat, hogy egy nagy alapot teremtsenek, melyből zsidó magasabb tanintézeteket létesítsenek. Elsőnek egy zsidó polytechnikum alapítása van Wilnában tervbe véve.

Új zsidó könyvek Oroszországban. Oroszországban az elmúlt évben 903 zsargon és héber könyv jelent meg.